

కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

॥ అథ తృతీయ కాణ్డే ద్వితీయః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ యో వై పవమానానామన్వారోహన్ విద్వాన్ యజతేను పవమానానా రోహతి
న పవమాసేభ్యోవ చ్చిద్యతే శ్యేనోసి గాయత్రఛన్దా అను త్వాకరభే స్వస్తి మా సం
పారయ సుపర్ణోసి త్రిష్టప్ఛన్దా అను త్వాకరభే స్వస్తి మా సం పారయ సఘాసి
జగతీఛన్దా అను త్వాకరభే స్వస్తి మా సం పారయేత్యాహైతే [0] వై
పవమానానామన్వారోహస్తాన్ య ఏవం విద్వాన్ యజతేను పవమానానా రోహతి న
పవమాసేభ్యోవ చ్చిద్యతే యో వై పవమానస్య సంతతిం వేద సర్వమాయురేతి న
పురాకయుషః ప్ర మీయతే పశుమాన్భవతి విన్దతే ప్రజాం పవమానస్య గ్రహ
గృహ్యస్తేఽథ వా అస్యైతేగృహితా ద్రోణకలశ ఆధవనీయః పూతభృత్తాన్
యదగృహితోపాకుర్యాత్పవమానం వి [౧] చ్చిన్ద్యాత్తం విచ్ఛిద్యమానమధ్వర్యోః ప్రాణోను
విచ్ఛిద్యేతోపయామగృహితోసి ప్రజాపతయే త్వేతి ద్రోణకలశమభి మృశేదిన్ద్రాయ
త్వేత్యాధవనీయం విశ్వేభ్యస్తా దేవేభ్య ఇతి పూతభృతం పవమానమేవ తథ్సం తనోతి
సర్వమాయురేతి న పురాయుషః ప్ర మీయతే పశుమాన్భవతి విన్దతేప్రజామ్॥[౩]
ఏతే వి ద్విచత్వారిగ్ంశః॥3.2.1॥

త్రీణి వావ సవనాన్ యథ తృతీయగ్ం సవనమవలుం పన్త్యనగ్ంశు కుర్వంత
ఉపాగ్ంశుగ్ం హుతోపాగ్ంశుపాత్రేగ్ంశుమవాస్య తం తృతీయసవనేపిసృజ్యాభి
షణుయాద్యదాప్యాయయతి తేనాగ్ంశుమద్యదభిషణోతి తేనర్జిషి సర్వాణ్యేవ
తథ్సవనాన్యగ్ంశుమన్తి శుక్రవన్తి సమావద్వీర్యాణి కరోతి ద్వా సముద్రౌ వితతావజూర్యౌ

ప॒ర్యా॒వర్తే॑తే జ॒రరే॑వ పా॒దాః॑ | త॒యోః ప॑శ్యన్తో అతి॑ య॒న్త్యన్ య॑మపశ్య॒న్తః [౪] సే॒తునా॑తి
 య॒న్త్యన్యమ్॑॥ ద్వే ద్ర॒ధసీ॑ స॒తతీ॑ వస్త॒ ఏకః॑ కేశీ॒ విశ్వా॑ భువనాని విద్వాన్ |
 తిరో॒ధా॒యైత్య॑సితం వసానః శుక్ర॒మా దత్తే॑ అనుహోయ జా॒ర్యై॑॥ దే॒వా పై॑ యద్యజ్ఞే॒కుర్వత॑
 తద॒సురా॑ అకుర్వత తే దే॒వా ఏ॒తం మ॑హోయజ్ఞమపశ్య॒న్తమత॑న్వతాఽగ్నిహోత్రం
 వ్ర॒తమ॑కుర్వత తస్మాద్ద్వి॒వ్రతః॑ స్యాద్ద్వి॒ర్హ్యగ్ని॑హోత్రం జు॒హ్వతి॑ పౌర్ణ॒మాసం
 యజ్ఞ॑మగ్ని॒షోమీ॑యం [౫] పశు॑మకుర్వత దా॒ర్శ్యం యజ్ఞ॑మాగ్నీ॒యం పశు॑మకుర్వత
 పైశ్యదే॒వం ప్రాతః॑ సవనమకుర్వత వరుణప్ర॒ఘాసా॑న్మాధ్యన్దినగ్ం సవనగ్ం సాక॒మేధాన్
 పితృ॑యజ్ఞం త్ర్య॒మ్బకాగ్ స్తుతీ॑యసవనమకుర్వత తమే॒షామ॑సురా
 యజ్ఞ॑మన్వవాజిగాగ్ంస॒న్తం నా॑న్వవాయస్తే॒బ్రువ॑న్నుధ్వర్త॒వ్యా వా ఇ॒మే దే॒వా అభా॑వన్నితి
 తద॒ధ్వర॑స్యాధ్వరత్వం తతో దే॒వా అభ॑వన్పరా॒సురా య ఏ॒వం విద్వాన్ఘో॑మేన యజతే
 భవ॑త్యాత్మనా పరా॒స్య భ్రాతృ॑వ్యో భవతి॑॥[౬]

అపశ్యన్తోగ్ని॒షోమీ॑యమాత్మనా పరా త్రీ॒ణి చ॑॥3.2.2॥

పరి॒భూర॒గ్నిం పరి॒భూరి॒న్త్రం పరి॒భూర్వి॒శ్వాస్తే॑వాన్పరి॒భూర్మాగ్ం స॒హ బ్ర॑హ్మవర్చసేన స నః
 పవ॑స్వ శం గవే శం జనాయ శమర్వతే శగ్ం రాజన్తోషధీ॒భ్యోఽచ్ఛి॑న్నస్య తే రయిపతే
 సు॒వీర్య॑స్య రా॒యసో॑షస్య దదితారః స్యామ | తస్య మే రాస్వ తస్య తే భక్షీయ తస్య త
 ఇద॑మున్మృజే॑॥ ప్రా॒ణాయ మే వర్చో॑దా వర్చసే పవస్వా॒పానా॑య వ్యానాయ వాచే [౭]
 దక్ష॑క్రతుభ్యాం చక్షు॒ర్భ్యాం మే వర్చో॑దా వర్చసే పవేథాగ్ శ్రోత్రా॒యాఽఽత్మనే॑ఽజ్గేభ్య
 ఆయుషే వీ॒ర్యా॒య విష్ణో॑రిన్త్రస్య విశ్వేషాం దే॒వానాం జ॒రర॑మసి వర్చోదా మే వర్చసే పవస్వ
 కో॒ఽసి కో నామ॑ క॒స్మై త్వా కా॑య త్వా యం త్వా సోమేనా॒తీతృ॑పం యం త్వా
 సోమేనా॒మీమ॑దగ్ం సుప్రజాః ప్రజయా భూయాసగ్ం సువీరో వీ॒రైః సు॒వర్చా వర్చ॑సా
 సుపో॒షః పో॒షైర్విశ్వే॑భ్యో మే రూపేభ్యో వర్చోదా [౮] వర్చసే పవస్వ తస్య మే రాస్వ తస్య తే

భక్తీ॒య త॑స్య త ఇ॒దము॑న్ముజే॑॥ బు॒భూ॒ష॒న్నవే॑క్షే॒తైష వై పా॑త్రి॒యః ప్ర॒జాప॑తి॒ర్యజ్ఞః॑
 ప్ర॒జాప॑తి॒స్తమే॒వ త॑ర్ప॒యతి స ఏ॒నం తృ॒ప్తో భూ॑త్యాఽభి పవతే బ్ర॒హ్మ॒వర్చ॑సకా॒మోఽపే॑క్షే॒తైష
 వై పా॑త్రి॒యః ప్ర॒జాప॑తి॒ర్యజ్ఞః ప్ర॒జాప॑తి॒స్తమే॒వ త॑ర్ప॒యతి స ఏ॒నం తృ॒ప్తో
 బ్ర॒హ్మ॒వర్చ॑సేనాఽభి పవత ఆమయా॒వ్య- [౯] వే॑క్షే॒తైష వై పా॑త్రి॒యః ప్ర॒జాప॑తి॒ర్యజ్ఞః
 ప్ర॒జాప॑తి॒స్తమే॒వ త॑ర్ప॒యతి స ఏ॒నం తృ॒ప్త ఆయు॑షాఽభి పవతేఽభిచరన్నవే॑క్షే॒తైష వై
 పా॑త్రి॒యః ప్ర॒జాప॑తి॒ర్యజ్ఞః ప్ర॒జాప॑తి॒స్తమే॒వ త॑ర్ప॒యతి స ఏ॒నం తృ॒ప్తః ప్రా॑ణాపానాభ్యాం
 వాచో దక్ష॒క్రతు॑భ్యాం చక్షు॒ర్భ్యాగ్ శ్రో॑త్రాభ్యామాత్మనోఽజ్జే॒భ్య ఆయు॑షోఽన్తరేతి తాజక్పు
 ధన్వతి॥[౧౦]

వాచే॑ రూ॒పేభ్యో వర్చో॑దా ఆమయా॒వీ పశ్య॑ చత్వారి॒గ్ంశ॑చ్ఛ॥3.2.3॥

స్పృ॒ః స్వ॒స్తిర్వి॒ఘనః॑ స్వ॒స్తిః పర్శు॑ర్వేదిః పర్శు॒ర్నః స్వ॒స్తిః॑ య॒జ్ఞయా॑ య॒జ్ఞకృ॑తః స్థ తే
 మాఽస్మిన్ య॒జ్ఞ ఉప॑ హ్వయధ్వముప మా ద్యావాపృథివీ హ్వయేతాముపాఽఽన్తావః
 కలశః సోమో అగ్నిరుప దేవా ఉప య॒జ్ఞ ఉప॑ మా హోత్రా ఉపహవే హ్వయన్తాం
 నమోఽగ్నయే మఖఘ్న మఖస్య మా యశోఽర్యాదిత్యాహవనీయముప తిష్ఠతే య॒జ్ఞో వై
 మఖో [౧౧] య॒జ్ఞం వావ స తదహన్తస్మా ఏవ నమస్కృత్య సదః ప్ర సర్పత్యాత్మనోఽనార్త్యై
 నమో రుద్రాయ మఖఘ్న నమస్కృత్యా మా పాహీత్యాగ్నిధ్రం తస్మా ఏవ నమస్కృత్య
 సదః ప్ర సర్పత్యాత్మనోఽనార్త్యై నమ ఇన్త్రాయ మఖఘ్న ఇన్త్రియం మే వీర్యం మా
 నిర్వధీరితి హోత్రీయమాశిషమేవైతామా శాస్త ఇన్త్రియస్య వీర్యస్యాఽనిర్ఘాతాయ యా వై
 [౧౨] దేవతాః సదస్యార్తిమార్చయన్తి యస్మా విద్వాన్ప్రసర్పతి న సదస్యార్తిమార్చతి
 నమోఽగ్నయే మఖఘ్న ఇత్యాహైతా వై దేవతాః సదస్యార్తిమాఽర్చయన్తి తా య ఏవం
 విద్వాన్ప్రసర్పతి న సదస్యార్తిమార్చతి దృఢే స్థః శిథిరే సమీచీ మాఽగ్ంహసస్పాతగ్ం
 సూర్యో మా దేవో దివ్యాదగ్ంహసస్పాతు వాయురన్తరిక్షా- [౧౩] దగ్నిః పృథివ్యా యమః

పితృభ్యః సరస్వతీ మనుష్యేభ్యో దేవీ ద్వారౌ మా మా సం తాప్తం నమః సదసే నమః
 సదసస్పతయే నమః సఖీనాం పురోగాణాఇక్షుషే నమో దివే నమః పృథివ్యా అహే
 దైధిషవ్యోదతస్తిష్ఠాన్యస్య సదసే సీద యోఽస్మత్పాకతర ఉన్నివత ఉదుద్వతశ్చ గేషం
 పాతం మా ద్యావాపృథివీ అద్యాఽహ్నః సదో వై ప్రసర్పంతం [౧౪] పితరోఽను ప్ర సర్పన్తి త
 ఏనమీశ్వరా హిగ్ంసితోః సదః ప్రసృప్య దక్షిణార్థం పరేక్షేతాఽగంత పితరః పితృమానహం
 యుష్మాభిర్భూయాసగ్ం సుప్రజసో మయా యూయం భూయాస్తీతి తేభ్య ఏవ
 నమస్కృత్య సదః ప్ర సర్పత్యాత్మనోఽనార్త్యే||[౧౫]
 మఖో వా అన్తరిక్షాత్ప్రసర్పంతం త్రయస్త్రిగ్ంశచ||3.2.4||

భక్షేహి మా ఽవిశ దీర్ఘాయుత్వాయ శన్తనుత్వాయ రాయసోషాయ వర్చసే
 సుప్రజాస్త్వాయేహి వసో పురోవసో ప్రియో మే హృదోఽస్యశ్వినోస్త్వా బాహుభ్యాగ్ం
 సఘ్నాసం నృచక్షసం త్వా దేవ సోమ సుచక్షా అవ ఖ్యేషం మన్తాఽభిభూతిః కేతుర్యజ్ఞానాం
 వాగ్జుషాణా సోమస్య తృప్యతు మన్తా స్వర్వాచ్యదితిరనాహతశీర్ష్ణి వాగ్జుషాణా సోమస్య
 తృప్యత్వేహి విశ్వచర్షణే [౧౬] శం భూర్మయోభూః స్వస్తి మా హరివర్ణ ప్ర చర క్రత్వే
 దక్షాయ రాయసోషాయ సువీరతాయై మా మా రాజన్వి బీభిషో మా మే హార్ది త్విషా
 వధీః! వృషణే శుష్మాయాయుషే వర్చసే|| వసుమద్గణస్య సోమ దేవ తే మతివిదః ప్రాతః
 సవనస్య గాయత్రచన్ద స ఇన్త్రపీతస్య నరాశగ్ంసపీతస్య పితృపీతస్య మధుమత
 ఉపహూతస్యోపహూతో భక్షయామి రుద్రవద్గణస్య సోమ దేవ తే మతివిదో మాధ్యన్దినస్య
 సవనస్య త్రిష్టుప్చన్దస ఇన్త్రపీతస్య నరాశగ్ంసపీతస్య [౧౭] పితృపీతస్య మధుమత
 ఉపహూతస్యోపహూతో భక్షయామ్యాదిత్యవద్గణస్య సోమ దేవ తే మతివిదస్తృతీయస్య
 సవనస్య జగతీచన్దస ఇన్త్రపీతస్య నరాశగ్ంసపీతస్య పితృపీతస్య మధుమత
 ఉపహూతస్యోపహూతో భక్షయామి|| ఆ ప్యాయస్వ సమేతు తే విశ్వతః సోమ

వృష్టి॑యమ్ | భ॒వా వా॑జ॒స్య స॒ంగఢే॑ || హి॒న్వ మే॒ గాత్రా॑ హరి॒వో గ॒ణాన్మే॒ మా వి తీ॑తృ॒షః |
 శి॒వో మే స॒ప్తర్షీ॑ను॒ప తి॒ష్ఠస్వ॑ మా మే॒వాజ్ఞా॑భి॒మతి॑ [౧౦] గాః || అపా॒మ సోమ॑మ॒మృతా॑
 అభూ॒మాద॑ర్శ్మ జ్యోతి॒రవి॑దామ దే॒వాన్ | కి॒మస్మాన్సృ॑ణ॒వద॑రా॒తిః కి॒ము ధూ॑ర్తి॒రమృ॑త
 మర్త్య॑స్య || యన్మ॒ ఆత్మ॑నో మి॒న్దాభూ॑దగ్ని॒స్తతు॑నరా॒హరా॑జ్జ॒వేదా వి॑చ॒ర్షణిః॑ |
 పు॒నరగ్ని॑శ్చక్షు॒రదా॑తు॒నరి॑న్తో బృ॒హస్ప॑తిః | పు॒నర్మే అ॒శ్వినా॑ యు॒వం చక్షు॑రా ధ॒త్తమ॑క్ష్యోః ||
 ఇ॒ష్టయ॑జుష॒స్తీ దే॒వ సోమ॑ స్తు॒తస్తోమ॑స్య [౧౯] శ॒స్తోకృ॑స్య హరి॒వత॑ ఇ॒న్ద్రపీ॑త॒స్య మ॒ధుమ॑త
 ఉ॒పహూ॑తస్యో॒పహూ॑తో భక్ష॒యామి॑ || ఆ॒పూర్వాః స్థాక॑ మా పూ॒రయ॑త ప్ర॒జయా॑ చ
 ధ॒నేన॑ చ || ఏ॒తత్తే తత॑ యే చ త్వామ॒న్వేతత్తే॑ పితామహ ప్రపితామహ యే చ
 త్వామ॒న్వత్ర పిత॑రో యథాభా॒గం మ॒న్దధ్వం॑ నమో వః పిత॑రో రసా॒య నమో॑ వః పిత॑రః
 [౨౦] శు॒ష్మా॒య నమో॑ వః పిత॑రో జీ॒వాయ॑ నమో వః పిత॑రః స్వ॒ధా॒యై నమో॑ వః పిత॑రో
 మ॒న్యపే॑ నమో వః పిత॑రో ఘో॒రాయ॑ పిత॑రో నమో వో య ఏ॒తస్మి॑ల్లోకే స్థ
 యు॒ష్మాగ్న్స్తే॑ను యే॒కస్మి॑ల్లోకే మాం తే॒ను య ఏ॒తస్మి॑ల్లోకే స్థ యూ॒యం తే॒షాం
 వసి॑ష్ఠా భూ॒యాస్త యే॒కస్మి॑ల్లోకే॒హం తే॒షాం వసి॑ష్ఠో భూ॒యాసం ప్ర॒జాప॑తే న
 త్వదే॒తాన్యన్యో॑ వి॒శ్వా జా॒తాని॑ పరి తా బభూ॒వ [౨౧] యత్కా॑మాస్తే జు॒హుమ॑స్తన్నో అస్తు
 వయగ్గ్ స్యామ పతయో రయీ॒ణామ్ || దే॒వకృ॑తస్యై॒నసో॑వయజనమసి
 మను॒ష్యకృ॑తస్యై॒నసో॑వయజనమసి పితృ॑కృతస్యై॒నసో॑వయజనమస్యపు॒న ధౌ॑తస్య
 సోమ దే॒వ తే నృ॑భిః సుతస్యే॒ష్టయ॑జుషః స్తు॒తస్తోమ॑స్య శ॒స్తోకృ॑స్య యో భక్షో అ॒శ్వస॑ని॒ర్యో
 గో॒సని॑స్తస్య తే పితృ॑భిర్భక్షంకృతస్యో॒పహూ॑తస్యో॒పహూ॑తో భక్ష॒యామి॑ || [౨౨]
 వి॒శ్వచ॑ర॒షణే॑ త్రి॒ష్టపృ॑స్థస ఇ॒న్ద్రపీ॑త॒స్య నరా॑శగ్ంసపీతస్యాతి స్తు॒తస్తోమ॑స్య జీ॒వాయ॑ నమో వః పిత॑రో బభూ॒వ
 చతు॑శ్శత్రా॒రిగ్ంశ॑చ || 3.2.5 ||

మహీ॑నాం పయో॒కసి॑ విశ్వే॒షాం దే॒వానాం॑ త॒నూర్ము॑ధ్యాసమ॒ద్య పృ॑షతీ॒నాం గ్ర॒హం

పుషతీనాం గ్రహోఽసి విష్ణోర్హృదయమస్యేకమిష విష్ణుస్త్వాను వి చక్రమే భూతిర్ద్ధా
 ఘృతేన వర్ధతాం తస్య మేష్వస్య వీతస్య ద్రవిణమా గమ్యాజ్జ్యోతిరసి వైశ్వానరం పుశ్నియై
 దుగ్ధం యావతీ ద్యావాపుథివీ మహిత్వా యావచ్ఛ సప్త సిన్ధవో వితస్థుః తావంతమిన్త తే
 [౨౩] గ్రహగ్ం సహోర్జా గృహ్యమ్యస్తృతమ్॥ యత్కృష్ణశకునః
 పుషదాజ్యమవమృశేచ్ఛాద్రా అస్య ప్రమాయుకాః స్యుర్యచ్ఛావ మృశేచ్ఛతుష్పాదోఽస్య
 పశవః ప్రమాయుకాః స్యుర్యత్ స్కన్ధేద్యజమానః ప్రమాయుకః స్యాత్పశవో వై పుషదాజ్యం
 పశవో వా ఏతస్య స్కన్ధన్తి యస్య పుషదాజ్యగ్ స్కన్ధతి యత్పుషదాజ్యం పునర్గృహ్యతి
 పశూనేవాఽస్మై పునర్గృహ్యతి ప్రాణో వై పుషదాజ్యం ప్రాణో వా [౨౪] ఏతస్య స్కన్ధతి యస్య
 పుషదాజ్యగ్ స్కన్ధతి యత్పుషదాజ్యం పునర్గృహ్యతి ప్రాణమేవాఽస్మై పునర్గృహ్యతి
 హిరణ్యమవధాయ గృహ్యత్యమృతం వై హిరణ్యం ప్రాణః పుషదాజ్యమమృతమేవాఽస్య
 ప్రాణే దధాతి శతమానం భవతి శతాయుః పురుషః శతేన్ద్రియ ఆయుష్వేపేన్ద్రియే ప్రతి
 తిష్ఠత్యశ్వమవ ఘ్రాపయతి ప్రాజాపత్యో వా అశ్వః ప్రాజాపత్యః ప్రాణః స్వాదేవాస్మై యోనేః
 ప్రాణం నిర్మమీతే వి వా ఏతస్య యజ్ఞశ్చిద్యతే యస్య పుషదాజ్యగ్ స్కన్ధతి వైష్ణవ్యర్చా
 పునర్గృహ్యతి యజ్ఞో వై విష్ణుర్యజ్ఞేనైవ యజ్ఞగ్ం సం తనోతి॥[౨౫]
 తే పుషదాజ్యం ప్రాణో వై యోనేః ప్రాణం ద్వావిగ్ంశతిశ్శ్||3.2.6||

దేవ సవితరేతత్తే ప్రాహ తత్ప్ర చ సువ ప్ర చ యజ బృహస్పతిర్బ్రహ్మోఽయుష్మత్యా
 ఋచో మా గాత తనూపాథ్సమ్నః సత్యా వ ఆశిషః సన్తు సత్యా ఆకూతయ ఋతం చ
 సత్యం చ వదత స్తుత దేవస్య సవితరుః ప్రసవే స్తుతస్య స్తుతమసూర్యం మహ్యగ్ స్తుతం
 దుహోమా మా స్తుతస్య స్తుతం గమ్యాచ్ఛస్త్రస్య శస్త్ర - [౨౬] మసూర్యం మహ్యగ్ం శస్త్రం
 దుహోమా మా శస్త్రస్య శస్త్రం గమ్యాదిన్ద్రియావన్తో వనామహే ధుక్షీమహి ప్రజామిషమ్॥
 సా మే సత్యాఽశీర్దేవేషు భూయాద్బ్రహ్మవర్చసం మాఽఽ గమ్యాత్॥ యజ్ఞో బభూవ స ఆ

బభూ॒వ స ప్ర జ॒జ్ఞే స వా॒వృధే॑ | స దే॒వానా॒మధి॑పతి॒ర్బభూ॒వ సో అ॒స్మాగ్ అధి॑పతీ॒న్మరో॑తు
 వ॒యగ్ స్యా॒మ పత॑యో ర॒యీణా॑మ్ || య॒జ్ఞో వా వై [౨౬] య॒జ్ఞపతి॑ం దు॒హే
 య॒జ్ఞపతి॑ర్వా య॒జ్ఞం దు॒హే స యః స్తుత॑శస్త్ర॒యోర్దోహ॑మవి॒ద్వాన్ య॒జతే॑ తం య॒జ్ఞో
 దు॒హే స ఇ॒ష్టా పాపీ॑యాన్భవతి య ఏ॒నయోర్దోహం॑ వి॒ద్వాన్ య॒జతే॑ స య॒జ్ఞం దు॒హే
 స ఇ॒ష్టా వసీ॑యాన్భవతి స్తుత॑స్య స్తుత॑మ॒సూర్జం మ॒హ్యగ్ స్తుత॑న్ద॒హమా॑ మా
 స్తుత॑స్య స్తుత॑ఙ్గ॒మ్యాచృ॒స్త్రస్య శస్త్ర॑మ॒సూర్జం మ॒హ్యగ్ శస్త్రం॑ దు॒హమా॑ మా శస్త్ర॑స్య
 శస్త్ర॑ఙ్గ॒మ్యాది॑త్యా॒హైష వై స్తుత॑శస్త్ర॒యోర్దోహస్తం॑ య ఏ॒వం వి॒ద్వాన్ య॒జతే॑ దు॒హ ఏ॒వ
 య॒జ్ఞమి॒ష్టా వసీ॑యాన్భవతి || [౨౭]

శస్త్రం॑ వై శస్త్రం॑ దు॒హం ద్వా॒విగ్ శతి॑శ్శ || 3.2.7 ||

శ్యే॒నాయ॑ ప॒త్వనే॑ స్వా॒హ వట్స్వ॑యమ॒భిగూర్తా॑య న॒మో విష్ణం॑ భాయ॒ ధర్మ॑ణే స్వా॒హ
 వట్స్వ॑యమ॒భిగూర్తా॑య న॒మః పరి॑ధయే జనప్ర॒థనా॑య స్వా॒హ
 వట్స్వ॑యమ॒భిగూర్తా॑య న॒మ ఊర్జే॑ హో॒త్రాణా॑గ్ స్వా॒హ వట్స్వ॑యమ॒భిగూర్తా॑య
 న॒మః పయ॑సే హో॒త్రాణా॑గ్ స్వా॒హ వట్స్వ॑యమ॒భిగూర్తా॑య న॒మః ప్ర॒జాపత॑యే మన॒పే
 స్వా॒హ వట్స్వ॑యమ॒భిగూర్తా॑య న॒మ ఋత॑మృత॒పాః సు॒వర్వాట్స్వా॑హ
 వట్స్వ॑యమ॒భిగూర్తా॑య న॒మస్త్రం॑ ప॒న్తాగ్ హో॒త్రా మధో॑ర్ఘ్నత॒స్య య॒జ్ఞపతి॑మృ॒షయ॑
 ఏ॒నసా- [౨౯] కఠ॑హుః | ప్ర॒జా నిర్భ॑క్తా అనుత॒ప్యమా॑నా మధ॒వ్యో స్తోకా॑వప తౌ రరాధ | సం
 నస్తా॒భ్యాగ్ సృ॑జతు వి॒శ్వక॑ర్మా ఘోరా ఋష॒యో నమో॑ అస్త్యే॒భ్యః | చక్షు॑ష ఏ॒షాం
 మన॑సశ్చ స॒న్ధౌ బృ॒హస్ప॑తయే మ॒హి షద్ద్యు॑మన్న॒మః | నమో॑ వి॒శ్వక॑ర్మణే స ఉ
 పాత్వ॑స్మానన॒న్యాన్ధోమ॑పాన్ మ॒న్యమా॑నః | ప్రా॒ణస్య వి॒ద్వాన్ధోమ॑రే న ధీ॒ర
 ఏ॒నశ్చ॑క్ర॒వాన్మహి॑ బ॒ద్ధ ఏ॒షామ్ || తం వి॒శ్వక॑ర్మ- [౩౦] నృ ము॒ఖా స్వస్త॑యే యే భక్ష॒యన్తో
 న వ॒సూన్యాన్ప॑హుః | యాన॒గ్నయో॑ఽన్వత॒ప్యన్త ధి॑ష్ణి॒యా ఇ॒యం తే॒షామ॑వయా దురి॒ప్త్యై

స్వ॑ష్టి॒ం న॒స్మా॒ం కృ॑ణోతు వి॒శ్వక॑ర్మా॒॥ నమః॑ పి॒తృభ్యో॑ అ॒భి యే నో అ॒ఖ్యన్ య॑జ్ఞకృతో
 య॑జ్ఞకా॒మాః సుదే॑వా అ॒కామా॑ వోదక్షిణాం న నీ॒నిమ॑ మా నస్తస్మాదే॒నసః॑ పాపయిష్ట॑
 యా॒వన్తో వై స॑దస్యాస్తే సర్వే దక్షిణ్యాస్తేభ్యో యో దక్షిణాం న [30] నయేదైభ్యో వృశ్శేత
 యదై॒వశ్వక॑ర్మణాని జుహోతి సదస్యానే॒వ తత్రీ॑ణాత్యస్మే దే॒వాసో వపు॑షే చికిధ్సత
 య॒మాశి॒రా ద॒మ్పతీ॑ వామమ॒శ్నుతః॑ పు॒మాన్పుత్రో॑ జాయతే వి॒న్దతే॑ వ॒స్వధ॒ విశ్వే॑ అర॒పా
 ఏ॒ధతే॑ గృహః॑॥ ఆశీ॒ర్దాయా॑ దమ్పతీ వామమ॒శ్నుతామ॑రిష్టో రాయః స॒చతా॑గ్ం స॒మోక॑సా
 య ఆ॒సంచ॑ధ్సందుగ్ధం కు॒మ్భ్య స॒హేష్టే॑న యామ॒న్నమ॑తిం జహోతు సః॑॥ సర్పిర్ద్రీ॒వీ [31]
 పీ॒వర్య॑స్య జాయా పీ॒వానః॑ పుత్రా అకృ॒శాసో॑ అ॒స్య స॒హజా॑నిర్యః సు॒మఖ॑స్యమాన
 ఇ॒న్త్రాయాఽఽశి॑రగ్ం స॒హ కు॒మ్భ్యాఽదా॑త్॥ ఆశీ॒ర్మ ఊర్జ॑ముత సుప్ర॒జాస్త॒వమి॑షం దధాతు
 ద్రు॒విణగ్ం॑ స॒వర్చ॑సమ్ స॒ఇజ్జ॑యన్ క్షీ॒త్రాణి॑ స॒హసాఽహ॑మిన్త్ర కృ॒ణ్వానో॑ అ॒న్యగ్ం
 అ॒ధరా॑న్త్రపత్నాన్॥ భూ॒తమ॑సి భూతే మా ధా ము॒ఖమ॑సి ము॒ఖం భూ॑యాసం
 ద్యా॒వాపృ॑థివీభ్యాం త్వా పరిగృహ్ణామి విశ్వే త్వా దే॒వా వైశ్వా॑నరాః [32] పు చ్యావయన్తు దివి
 దే॒వాన్దృగ్ం॑హాన్తరిక్షే॒వయాగ్ం॑సి పృథి॒వ్యాం పా॑ర్థి॒వాన్పు॒వం ధృ॑వేణ హ॒విషాఽ॒వ సోమం॑
 నయామసి॑ యథా నః సర్వమి॒జ్జగ॑దయక్తుగ్ం సు॒మనా॑ అ॒సత్॥ యథా న ఇన్త్ర ఇ॒ద్విశః॑
 కే॒వలీః॑ స॒ర్వాః స॒మన॑సః కరత్॑ యథా నః స॒ర్వా ఇ॒ద్దిశోఽస్మాకం॑ కే॒వలీ॑రసన్న్॥ [33]
 ఏ॒నసా॑ విశ్వకర్మన్ యో దక్షిణాం నసర్పిర్ద్రీ॒వీ వైశ్వా॑నరాశ్చత్వారిగ్ంశచ॑॥ 3.2.8॥

యదై॒వ హో॑తాఽధ్వర్యుమ॒భ్యాహ్వా॑యతే వ॒జ్రమే॑నమ॒భి పు వర్త॑యత్యు॒క్థశా॑ ఇత్యాహ ప్రాతః
 స॒వనం॑ ప్రతిగీ॒ర్య త్రీ॒ణ్యేతా॑న్యక్షరాణి త్రిపదా గాయత్రీ గాయత్రం ప్రాతః స॒వనం॑
 గాయత్రియై॒వ ప్రాతః॑ స॒వనే॑ వజ్రమ॒న్తర్ధ॑త్త ఉ॒క్థం వాచీ॑త్యాహ మాధ్యన్ది॒నగ్ం స॒వనం॑
 ప్రతిగీ॒ర్య చ॒త్వార్యే॑తాన్యక్షరాణి చతుష్పదా త్రిష్టుప్తైష్టుభం మాధ్యన్ది॒నగ్ం స॒వనం॑
 త్రిష్టు॒భైవ మాధ్యన్ది॑నే స॒వనే॑ వజ్రమ॒న్తర్ధ॑త్త [34] ఉ॒క్థం వాచీ॑న్త్రాయేత్యాహ తృతీయస॒వనం॑

ప్రతిగీ॒ర్య స॒పైతా॒న్యక్ష॑రాణి స॒ప్తప॑దా శ॒క్వరీ శా॒క్వరో వజ్రో॑ వజ్రే॒ణైవ తృ॑తీ॒యస॒వసే॑
 వజ్ర॑మ॒న్తర్థ॑త్తే బ్ర॒హ్మవా॒దినో॑ వద॒న్తి స త్వా అ॒ధ్వర్యుః స్వా॒ద్యో యథా॑స॒వనం ప్రతి॑గరే
 ఛన్దాగ్ం॒సి సం పా॒దయే॑త్తేజః ప్రాతః స॒వన ఆత్మ॑న్దధీ॒తేన్ద్రి॑యం మా॒ధ్యన్ది॒సే స॒వసే॑
 పశూగ్ం॒స్త్రితీ॒యస॒వన ఇత్యు॑క్థశా ఇత్యా॒హ ప్రాతః స॒వనం ప్రతి॑గీ॒ర్య త్రీ॒ణ్యేతాన్య॑క్షరాణి [3E]
 త్రిప॑దా గాయ॒త్రీ గాయ॑త్రం ప్రాతః స॒వనం ప్రాతః స॒వన ఏ॒వ ప్రతి॑గరే ఛన్దాగ్ం॒సి సం
 పా॒దయ॑త్యథో తేజో వై గాయ॒త్రీ తేజః ప్రాతః స॒వనం తేజ ఏ॒వ ప్రాతః స॒వన ఆత్మ॑న్దత్త
 ఉ॒క్థం వాచీ॑త్యా॒హ మా॒ధ్యన్ది॒నగ్ం స॒వనం ప్రతి॑గీ॒ర్య చ॒త్వార్యే॑తాన్య॒క్షరాణి చతు॑ష్పదా
 త్రి॒ష్టపై॒ష్టభం మా॒ధ్యన్ది॒నగ్ం స॒వనం మా॒ధ్యన్ది॒న ఏ॒వ స॒వసే ప్రతి॑గరే ఛన్దాగ్ం॒సి సం
 పా॒దయ॑త్యథో ఇన్ద్రి॒యం వై త్రి॒ష్టగిన్ద్రి॒యం మా॒ధ్యన్ది॒నగ్ం స॒వన- [32] మిన్ద్రి॒యమే॒వ
 మా॒ధ్యన్ది॒సే స॒వన ఆత్మ॑న్దత్త ఉ॒క్థం వాచీ॑న్త్రాయే॒త్యాహ తృ॑తీ॒యస॒వనం ప్రతి॑గీ॒ర్య
 స॒పైతా॒న్యక్ష॑రాణి స॒ప్తప॑దా శ॒క్వరీ శా॒క్వరాః పశ॑వో జాగ॒తం తృ॑తీ॒యస॒వనం తృ॑తీ॒యస॒వన
 ఏ॒వ ప్రతి॑గరే ఛన్దాగ్ం॒సి సం పా॒దయ॑త్యథో పశ॑వో వై జగ॒తీ పశ॑వస్త్రితీ॒యస॒వనం
 పశూ॑సే॒వ తృ॑తీ॒యస॒వన ఆత్మ॑న్దత్తే య॒ద్వై హోతా॑ధ్వ॒ర్యుమ॒భ్యాహ్వా॑యత
 ఆ॒వ్యమ॑స్మిన్ద॒ధాతి తద్య॑న్నా- [30] కప॑హనీ॒త పురా॑క॒స్య సం॒వధ్స॑రాద్గృ॒హ ఆ
 వేవీ॑రజ్ఞోగ్ం॒సా మోద॑ ఇవేతి ప్రత్యా॒హ్వా॒యతే తేనై॒వ తద॑ప హతే యథా వా ఆ॒యతాం
 ప్రతీ॑క్షత ఏ॒వమ॒ధ్వర్యుః ప్రతి॑గరం ప్రతీ॑క్షతే యద॒భిప్రతి॑గృణీ॒యాద్యథా॑యతయా
 సమృ॑చ్ఛతే తాదృగే॒వ తద్య॑దర్ధ॒ర్చాల్ల॒వ్యేత యథా ధా॑వ॒భ్యో హీ॒యతే తాదృగే॒వ
 తత్ప్ర॑బా॒హుగ్వా ఋ॒త్విజా॑ముద్గీ॒థా ఉద్గీ॒థ ఏ॒వోద్గా॑తృణా- [3E] మృ॒చః ప్ర॒ణవ
 ఉ॒క్థశగ్ం॒సినాం ప్రతి॑గరో॒ధ్వర్యూ॑ణాం య ఏ॒వం వి॒ద్వాన్ప్రతి॑గృ॒ణాత్య॑న్నాద ఏ॒వ
 భవ॑త్యాక॒స్య ప్ర॒జాయాం వాజీ జా॑యత ఇ॒యం వై హోతా॑కసా॒వధ్వ॑ర్యుర్యదాసీ॒నః
 శగ్ం॒సత్య॑స్యా ఏ॒వ తద్దో॑తా నైత్యాస్త ఇ॒వ హీ॒యమ॑థో ఇ॒మామే॒వ తేన॑ యజ॒మానో దు॑హే
 యత్తి॒ష్టన్ప్రతి॑గృ॒ణాత్య॑ముష్యా ఏ॒వ తద॑ధ్వ॒ర్యుర్నైతి [30] తి॒ష్ఠతీ॒వ హ్యసా॑వథో అ॒మూమే॒వ

తే॒న॒ య॒జ॒మా॒నో దు॒హే॒ య॒దా॒సీ॒నః శ॒గ్ంస॒తి త॒స్మాది॒తః ప్ర॒దా॒నం దే॒వా ఉ॒ప జీ॒వన్తి॑
య॒త్తిష్ఠ॑న్ప్రతి॒గృ॒ణాతి త॒స్మాద॒ముతః॑ ప్ర॒దా॒నం మ॒నుష్యా॑ ఉ॒ప జీ॒వన్తి॑ య॒త్ప్రాజా॑సీ॒నః
శ॒గ్ంస॒తి ప్ర॒త్యజ్ఞి॑ష్ఠన్ప్రతి॒గృ॒ణాతి త॒స్మాత్ప్రాచీ॑నగ్ం రేతో ధీ॒యతే॑ ప్ర॒తీచీః॑ ప్ర॒జా జాయ॑న్తే
య॒ద్వై హోతా॑ధ్వ॒ర్యమ॒భ్యాహ్వా॑యతే వజ్ర॒మేన॒మభి॑ ప్ర వర్త॒యతి ప॒రాజా వర్త॑తే
వజ్ర॒మేవ॑తన్ని కరోతి॥[౪౦]

స॒వసే॑ వజ్ర॒మన్తర్ధ॑త్తే త్రీణ్య॑తాన్యక్షరాణీన్దీ॒యం మా॒ధ్యం ది॒నగ్ం స॒వనం నోద్ధా॑తృణామధ్వ॒ర్యైర్వై వర్త॑యత్యష్టే చ
||3.2.9||

ఉ॒పయా॑మగృహీతో॒సి వాక్ష॑సద॒సి వాక్పా॑భ్యాం త్వా క్ర॒తుపా॑భ్యామ॒స్య య॒జ్ఞస్య॑
ధృ॒వస్యాధ్యక్షా॑భ్యాం గృ॒హ్ణోమ్యు॑పయామగృహీతో॒సి క్షృ॑తసద॒సి చక్షు॑ష్పాభ్యాం త్వా
క్ర॒తుపా॑భ్యామ॒స్య య॒జ్ఞస్య॑ ధృ॒వస్యాధ్యక్షా॑భ్యాం గృ॒హ్ణోమ్యు॑పయామగృహీతో॒సి
శ్శృ॑తసద॒సి శ్రో॒త్రపా॑భ్యాం త్వా క్ర॒తుపా॑భ్యామ॒స్య య॒జ్ఞస్య॑ ధృ॒వస్యాధ్యక్షా॑భ్యాం గృ॒హ్ణోమి
దే॒వేభ్య॑స్త్వా వి॒శ్వదే॑వేభ్యస్త్వా వి॒శ్వేభ్య॑స్త్వా దే॒వేభ్యో విష్ణ॑వృరుక్రమైష తే సోమ॒స్తగ్ం రక్ష॑స్వ
[౪౧] తం తే దు॒శ్శక్తా॑ మా॒వ ఖ్య॑న్మయి వసుః పురో॒వసు॑ర్వాక్పా వాచం మే పా॒హి మయి॑
వసు॑ర్విదద్వసుశ్చక్షుష్పాశ్చక్షుర్మే పా॒హి మయి॑ వసుః సం॒యద్వసుః॑ శ్రో॒త్రపాః శ్రో॒త్రం మే
పా॒హి భూ॑రసి శ్రీ॒ష్టో రశ్మీ॑నాం ప్రా॒ణపాః ప్రా॒ణం మే పా॒హి భూ॑రసి శ్రీ॒ష్టో రశ్మీ॑నామపానపా
అపా॑నం మే పా॒హి యో న ఇ॒న్ద్రవా॑యా మి॒త్రావ॑రుణావశ్వినావభిదాసతి భ్రాతృ॒వ్య
ఉత్పి॑పీతే శుభ॒స్పతీ॑ ఇ॒దమ॑హం తమధ॒రం పా॑దయామి యథే॒న్త్రాహ॑ముత్తమశ్చేతయాని॥

[౪౩]

రక్ష॑స్వ భ్రాతృ॒వ్యస్త్రి॑యోదశ చ||3.2.10||

ప్ర సో అగ్నే తవోతిభిః సువీరాభిస్తరతి వాజకర్మభిః| యస్య త్వగ్ం సఖ్యమావిధ|| ప్ర హోత్రే

పూర్వ్యం వచోఽగ్నయే భరతా బృహత్ విపాం జ్యోతింగంషి బిభృతే న వేధసే॥ అగ్నే త్రీ తే
 వాజినా త్రీ షధస్థా తిస్రస్తే జిహ్వో ఋతజాత పూర్వీః తిస్ర ఉ తే తనువో
 దేవవాతాస్తాభిర్ఋః పాహి గిరో అప్రయుచ్ఛన్॥ సం వాం కర్మణా సమిషా [౪౪]
 హి నోమీన్త్రావిష్ణా అపసస్సారే అస్య జషేథాం యజ్ఞం ద్రవిణం చ ధత్తమరిష్టైర్ఋః పథిభిః
 పారయన్తా॥ ఉభా జిగ్యథుర్న పరా జయేథే న పరా జిగ్యే కతరశ్చనైవోః ఇన్తశ్చ విష్ణో
 యదపస్పృధేథాం త్రేధా సహస్రం వి తధైరయేథామ్॥ త్రీణ్యాయూగంషి తవ జాతవేదస్తిస్ర
 ఆజానీరుషసస్తే అగ్నే తాభిర్దేవానామవో యక్షి విద్వానథా [౪౫] భవ యజమానాయ శం
 యోః॥ అగ్నిస్త్రీణి త్రిధాతూన్ యా క్షేతి విదథా కవిః స త్రీగ్ంరేకాదశాగ్ం ఇహా యక్షచ్ఛ
 పిప్రయచ్ఛ నో విప్రో దూతః పరిష్కృతః నభన్తామన్యకే సమే॥ ఇన్త్రావిష్ణా దృగ్ంహితాః
 శమ్బురస్య నవ పురో నవతిం చ శ్నధిష్ఠమ్ శతం వర్చినః సహస్రం చ సాకగ్ం హథో
 అప్రత్యసురస్య వీరాన్॥ ఉత మాతా మహిషమన్వవేనదమీ త్వా జహతి పుత్ర దేవాః
 అథాఽబ్రవీద్వృత్రమిన్ద్రో హనిష్యన్థ నభే విష్ణో వితరం వి క్రమస్య॥[౪౬]

ఇషోఽథ త్వా త్రయోదశ చ॥3.2.11॥

యో వై పవమానానాం త్రీణి పరిభూస్సృస్సృస్తీర్భక్షేహి మహీనాం పయోఽసి దేవ సవితరేతత్తే శ్రేణాయ యద్వై
 హోతోపయామగృహీతోఽసి వాక్షసదసి ప్ర సో అగ్న ఏకాదశి॥11॥

యోవై పృథ్వీస్సృస్తీ స్సృధాయేనమః ప్రముఖా తిష్ఠతీవషట్కత్వారిగ్ంశతే॥౪౬॥

యోవై పవమానానాం వి క్రమస్య॥

॥ హరిః ఓమ్॥

॥ శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు॥

॥ ఇతి తృతీయకాండే ద్వితీయః ప్రశ్నః॥

